

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA.

PONEKE, TAITE, TIHEMA 14, 1911.

Whakaaetanga ki te Tumuaki Kai-whakawa o te Kooti Whenua Maori kia tukuna he piira.

ISLINGTON, Kawana.

OTA KAUNIHERA.

I te Whare o te Kawanatanga, i Poneke, i tenei te tekau ma tahi o nga ra o Tihera, 1911.

Tu ana i reira:

KO TE RIGHT HONOURABLE SIR J. G. WARD, BART., HEI TUMUAKI MO TE KAUNIHERA.

NO TEMEA kua meinga hei ture e tekiona rua o te Ture Whakatikatika i te Ture Rahui Maori o te Takiwa o Te Urewera, 1910, ko tekiona rima tekau o te Ture Whenua Maori, 1909, ka pa ki nga ota e korerotia nei i roto i tekiona toru o te Ture Whakatikatika i te Ture Rahui Maori o Te Urewera, 1909, ano tonu me te mea nei aua ota he tino ota whakamutunga na te Kooti Whenua Maori; a i raro ano hoki i taua tekiona rima tekau o te Ture Whenua Maori, 1909, ka whiwhi te Aperata Kooti Maori a ka ahei and hoki ki te whakahaere, mo te taha ki aua ota i whakahuatia tuatahitia ake nei, i ona wahi katoa e ahei ana, i nga mana katoa kua whakawhiwhia atu ki a ia e te Ture Whenua Maori, 1909, mo te taha ki nga piira whakahe mo nga tino ota whakamutunga a te Kooti Whenua Maori: Engari kaua te Tumuaki Kai-whakawa e whakaae kia tukuna atu he piira mo tetahi kechi pera ki te kore i matua whakaaetia e te Kawana i roto i tona Kaunihera.

A notemea kua tukua he tono ki te Tumuaki Kai-whakawa o te Kooti Whenua Maori kia whakaaetia kia tukua he piira whakahe atu ki te whakataua a te Kooti Whenua Maori, i tuhia i te 30 o Akuhata, 1907, i te whakatuunga o nga rarangi ingoa o Tauwharemanuka Poraka.

A notemea e tika ana kia whakaaetia kia tukua taua piira.

No reira, His Excellency te Kawana o te Tominiona o Niu Tireni, i runga i te whakahaerenga me te whakatutukitanga i nga mana me nga haka kua whakawhiwhia ki a ia e tekiona rua o te Ture Whakatikatika i te Ture Rahui Maori o te Takiwa o Te Urewera, 1910, a i runga hoki i te tohutohu me te whakaae o te Kaunihera Whiriwhiri o taua Tominiona, tenei ka whakaae kia whakaaetia atu e te Tumuaki Kaiwhakawa kia tukuna he piira i runga i nga tikanga kua kua ake nei. A tenei ka panuitia i mahia tenei Ota Kaunihera i raro i nga tikanga mo taua mahi kei roto i te Ture Whenua Maori, 1909, a ka whai mana ano he whakaaetanga na te Kawana i roto i tona Kaunihera ki nga whakahaerenga kua whakamaanaia e tenei.

J. F. ANDREWS,
Karako o te Kaunihera Whiriwhiri.

PANUITANGA KOOTI WHENUA MAORI.

KOOTI WHENUA MAORI KI NGARUAWAHIA A TE 11 O NGA RA O HANUERE, 1912.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti Whenua Maori ki Ngaruawahia a te 11 o nga ra o Hanuere, 1912, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o nga tono e mau i te Kupu Apiti i raro iho nei, he mea tutu mai ki te Kai-rehita, ki te uiui hoki i nga tikanga o etahi atu mea e whakatakotiora tikatia mai ki te aroaro o te Kooti.

I tuhia i tenei te 5 o nga ra o Tihema, 1911.
[Akarana, 1912-2.]

Tari Kooti Whenua Maori, Akarana.

Na E. P. AARA, Kai-rehita.

KUPU APITI.

TONO WHAKAWA TAKE PAANGA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Nga Rohe.
1 Rangihuia Taui	.. ..	Kawhia V ..	Kei te mapi.
2 Wiri Ngatukarua	.. ..	Motiti Rahui Maori ..	Kei te mapi.

TONO WHAKAWA WEHEWEHE.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.
3 Ngakihia Reihana me etahi atu	.. ..	Akau B Nama 2B.
4 Tawhirimatea Moanaroa (Earl me Kent)	.. ..	Akau B Nama 9.
5 Hati Karaka me etahi atu	.. ..	Akau B Nama 16B.
6 Toetoe te Wharerahi	.. ..	Auahi me Puehunui.
7 Mere Rohe	.. ..	Awaroa A Nama 3.
8 Hone te Aho me etahi atu (Parr me Blomfield)	.. ..	Kaiwaka me Pakipaki.
9 Kerei Kukutai	.. ..	Kaiwaka Nama 2B.
10 Tautini Ripeka Kukutai me Pohipi Ripeka Kukutai (J. St. Clair)	.. ..	Karamu, Rota 32, 33, 34, 35, me 36.
11 Kereama Kiwai	.. ..	Karamu, Rota 33.
12 Rihi Erueti	.. ..	Karamu, Rota 201.
13 Hirunga Mateone	.. ..	Karamu, Rota 201B.
14 Roore Erueti	.. ..	Rota 201C, Parihi o Karamu.
15 Maraea Tonganui	.. ..	Rota 201D, Parihi o Karamu.
16 Tahuri H. Kaora me tetahi atu	.. ..	Kawhia F.
17 Te Hauanu Taimana	.. ..	Kawhia P Nama 8, Tekiona 5B.
18 Hori te Kanawa me etahi atu	.. ..	Maketu.
19 Hohua te Apa	.. ..	Maketu.
20 Taipua Kiwi me etahi atu	.. ..	Maketu.
21 Karepa Kepa	.. ..	Maungatautari Nama 3A, Tekiona 5A Nama 4.
22 Maraea Epiha	.. ..	Maungatautari Nama 5B.
23 Pepene Eketone (Earl me Kent)	.. ..	Moerangi.
24 Mahuta me Kaihau	.. ..	Moerangi.
25 Tokoreko Enoka me etahi atu	.. ..	Moerangi.
26 Te Rawhiti Maaka me etahi atu	.. ..	Moerangi.
27 Ngatokorua Waitere me etahi atu	.. ..	Moerangi.
28 Tai M. Rakena me etahi atu	.. ..	Moerangi.
29 Awa Tukiri	.. ..	Moerangi Nama 1 me 3.
30 Tiatia te Heruika me Waata Pumipi	.. ..	Moerangi Nama 3.
31 Tupaea Ruihana me etahi atu (Parr me Blomfield)	.. ..	Motutieke me Ngahinapouri.
32 Wiremu Rewharewha me etahi atu	.. ..	Motutieke me Ngahinapouri.
33 Ngamote Pourau me etahi atu	.. ..	Onewhero, Rota 77.
34 Eriatara Paatahuna	.. ..	Opuatia Nama 7C.
35 Hone te Aho	.. ..	Opuatia Nama 11B.
36 Te Ako Totaea (Earl me Kent)	.. ..	Opuatia Nama 16.
37 Hori Matini	.. ..	Pepepe, Rota 2 me 8
38 K. T. te Ahu	.. ..	Pepepe, Rota 21.
39 Mita Wini Potaua Kukutai (Earl me Kent)	.. ..	Pepepe, Rota 25.
40 Miriama Tipene	.. ..	Pepepe, Rota 26.
41 Miriama Tipene me etahi atu	.. ..	Pepepe, Rota 26.
42 Toihau Kumete	.. ..	Pepepe, Rota 51 me 62.
43 Hami Pohepohe	.. ..	Pirongia West Nama 1, Tekiona 2E.
44 Wetere te Paki me Hori Tirua Ranana	.. ..	Pukekura, Rota 176 me 177.
45 Te Ahooerangi Pihamo me etahi atu	.. ..	Pukete, Rota 221.
46 Erueti Hira Karaka me etahi atu	.. ..	Putataka 1C Nama 2.
47 Paretuohu Tepene Peho	.. ..	Putakaka 1C Nama 2.
48 Te Moerua Kiwi me etahi atu	.. ..	Taharoa A.
49 Hori te Kanawa	.. ..	Taharoa A.

TONO WHAKAWA WEHEWEHE.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.
50	Timoti Rihipeti me etahi atu ..	Taharoa A Nama 4.
51	Teone Haereiti me etahi atu ..	Taharoa B.
52	Marukihoro Karipa ..	Tauhei Nama 4.
53	Topetu Oraiti me Te Hiwa Hopa ..	Tauhei Nama 6A, Tekiona 2 me 3.
54	Emere Beamish (Buddle, Button, me Co.) ..	Whangape, Rota 17A.
55	Rutu Here Mokena te Wau ..	Whangape, Rota 54.
56	Pura te Wheoro ..	Whangape, Rota 58.
57	Maata Amuketi ..	Waipa, Rota 63.
58	Te Rira Patene ..	Waipa, Rota 63F.
59	Tomo Tuhourangi ..	Whangape, Rota 65.
60	Tati Kapatahi me Rahera Tati ..	Whangape, Rota 65.
61	Tajharuru Pereka ..	Waipa, Rota 81.

HE TONO I RARO I WAHI V O TE TURE WHENUA MAORI, 1909.

Nama.	Te Ingoa o te Poraka.	Nga Eka.	Takiwa Porowini.
62	Rota 271 me 272, Parihi o Pukete ..	E R. P. 11 3 0	Akarana.
63	Rota 273, Parihi o Pukete ..	13 1 34	Akarana.

HE TAKE I TUKUA MAI E TE TUMUAKI KAI-WHAKAWA HEI UIUINGA HEI RIPOATATANGA HOKI MA TE KOOTI I RARO I TEKIONA 49 O TE TURE WHAKATIKATIKA I NGA TURE WHENUA MAORI, 1895.

Nama.	Te Ingoa o te Whenua.	Te mea i tukua mai ki te Kooti hei Uiuinga hei Ripoatatanga hoki.
64	Rota 146 me 148, Parihi o Komakorau	E tono ana kia panuitia nga rota kua huaina nei kia uiuia, i te mea i mahue i te panui mo Ngaruawahia o te i o Tibema, 1910.

HE TONO KI TE KOOTI WHENUA MAORI KIA KIMIHIA NGA INGOA O NGA MAORI E TIKA ANA KIA KARAATITIA KI A RATOU ETAHI ROTA I TE PARIHI O WHANGANARINO.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Ahua o te Tono.
65	Hekeretari mo nga Whenua ..	Whangamarino Parihi, Tekiona 214, 215, 268, 271, 278, 512, 246, tae atu ki 251	Kia kimihiha te take me nga whakaritenga i rahuitia ai enei whenua mo nga Maori, me nga hea o ia tangata o ia tangata ki reia, a kia niuia ano mehemea e tika ana te whakabaere o nga whakaritenga i whakatakotoria mo enei whenua rahui.

TONO ARAI.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Ahua o te Tono.
66	Porewhero Kihia me Kereama Kihia	Karamu, Rota 33 ..	E tono ana kia araia a Pohipi Kukutai kei haere ia ki runga ki te whenua mahi ai, kia wawahia ra ano te poraka.

TONO KIA KIMIHIA KIA WHAKATAUA HOKI NGA MONI E TIKA ANA KIA UTUA KI NGA TANGATA NO RATOU NGA WHENUA MAORI E TANGOHIA ANA E NGA PANUITANGA I RARO I TE TURE MO NGA MAHI NUNUI O TE KORONI, 1894.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Nga Eka e tangohia ana.	Te take e tangohia ai.
67	Wynward me Skelton (nga roia mo te Raglan County Council)	Tekiona 62, Waipo Parihi	E. R. P. 13 0 34	Hei tauranga kaipuke.

HE TAKE I TUKUA MAI E TE KOOTI PIIRA KI TE KOOTI WHENUA MAORI KIA WHAKAWAKIA ANO.

Nama.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Ahua o te Take hei Whakawakanga.
68	Te Akau D Nama 17	Te whakatunga kai riiwhi ki te paanga o Rihari Whatarau i taua poraka ki nga taonga hoki o taua tupapaku.
69	Te Akau D	Te whakatunga kai riiwhi ki te paanga o Tuaiwa Ngatipare i taua poraka.

KO TE KAHITI O NIU TIRENI.

TONO TAMAITI WHANGAI.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Tamaiti.	Nga matua o te Tamaiti.
70	Henare Kahukoti	Urikore Henare Hone ..	Hone Harihona me Ripeka Kahu kati.

TONO KIA WHAKAMANANGIA TE WIRA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Tangata kua mate nana nei te Wiira.
71	Keritoke te Ahu	Te Ahiahi te Ahu.

TONO KIA WHAKAPUTAINA HE PUAPUKA WHAKAMANA KAI-WHAKAHAERE MO NGA TAONGA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Tangata kua mate.
72	Karena Takoro	Tame Karena.
73	Pou Haeata me etahi atu	Te Uranga Haeata Rihari Wharau.

TONO I RARO I TEKIONA 121 O TE TURE WHENUA MAORI, 1909.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Ahua o te Tono.
74	Walter Morgan	Waihohonu	E tono ana kia wawahia houtia ano e te Kooti Whenua Maori tenei poraka.
75	Isabelle Mason me etahi atu ..	Te Awaroa Nama 2A ..	E tono ana kia wawahia houtia ano e te Kooti Whenua Maori tenei poraka.

TONO I RARO I TEKIONA 128 O TE TURE WHENUA MAORI, 1909.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Ahua o te Tono.
76	Tuahu Watene me Wharepouri Watene	Whangape Kota 75 ..	E tono ana kia whakaputaina he tiwhikete e mea ana kua pakeke raua ara kua eke nga tau o ia o raua ki te rua tekau ma tahī.

TONO KIA MAHIA E TE KOOTI HE OTA MO NGA MONI HEI UTU MO NGA RURI KAHORE ANO KIA WHAKAEALINA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te nui o nga Moni hei utunga.
77	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Akan B Nama 2B	£ 57 9 7
78	J. W. Harrison	Onewhero, Rota 18B	11 1 5
79	J. W. Harrison	Onewhero, Rota 18D	9 9 9
80	J. W. Harrison	Onewhero, Rota 18G	14 18 5
81	J. W. Harrison	Onewhero, Rota 18J	13 15 1
82	Te Tino Kai-ruri Akarana	Onewhero, Rota 55, 74, me 58A, Nama 2 ..	11 6 7
83	J. W. Harrison	Onewhero, Rota 56A me 58B ..	12 19 2
84	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Onewhero, Rota 56A me 58B Nama 4 ..	7 17 10
85	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Onewhero, Rota 58A Nama 4 ..	8 4 9
86	J. W. Harrison	Onewhero Nama 58A, 55, me 74 ..	16 13 9
87	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Onewhero, Rota 58B Nama 2 ..	9 2 10
88	J. W. Harrison	Onewhero, Rota 58C	24 13 2
89	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Onewhero, Rota 72A	6 10 8
90	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Onewhero, Rota 72A	6 17 5
91	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Onewhero, Rota 72C	7 3 2
92	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Onewhero, Rota 72D	7 6 9
93	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Onewhero, Rota 72E	8 12 6
94	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Onewhero, Rota 72F	10 16 2
95	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Opuatia 7B Nama 1	16 7 8
96	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Opuatia 7B Nama 2B	30 13 11
97	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Pepepe, Rota 16A	5 2 0
98	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Pepepe, Rota 16B	5 6 5
99	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Pirongia West Nama 1, Tekiona 2F Nama 2 ..	72 10 9
100	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Whangape Nama 72B	31 13 10
101	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Whangape Nama 72A	18 15 7

TONO KIA KIMIHIA TE NUI O TE PAANGA O IA TANGATA O IA TANGATA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.
102	Ngatete Karaka te Aho	Auahi ara Puehunui.
103	Ngatete Karaka te Aho	Motutieke me Ngahinapouri.

TONO KIA WHAKATURIA HE KAI-TIAKI.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Nga Ingoa o nga Tamariki, ara o nga Tangata e Mana kore ana.
104	Mita Karaka	Te Akau D Nama 9	Mirimiri Mihaka, Aukumeroa Mihaka, Hairini Mihaka.
105	Mita Karaka	Te Akau D Nama 10	Mirimiri Mihaka, Aukumeroa Mihaka, Hairini Mihaka.
106	Amo Tupuhi	Mangaroa Nama 7	Te Kamaka Hakopa Matchaere.
107	Rawhitiroa Rihi	Moerangi	Kajaiia Rihi.
108	Nopera Raiha	Moerangi Nama 1 me 3	Rangitakaiwaho Nopera, Ihaia Nopera, Paora Nopera, Tukotahi Nopera, Raiha Nopera, Turuhira Nopera, Wharara Nopera, Kaipake Nopera, Paretaheke Nopera, me Wiremu Nopera.
109	K. K. Tarawhiti	Pepepe, Rota 53 me 55	Karo Tehi me Te Ata Tchi.
110	Potahi Tehi	Pepepe, Rota 53 me 55	Karo Tehi me Te Ata Tchi.
111	Hana Rotana	Pepepe, Rota 53 me 55	Te Taiki Rotana.
112	Te Kaitiaki mo te Katoa	Pirongia, Tekiona 1, Poraka 4	Ngati Pene Tuaea.
113	Hera Huirama	Waipa, Rota 65 me 69	Maremare Kahui.
114	Rangihaacreroa Hohepa	Whangape, Rota 57B	Te Rere Okeroa.

TONO WHAKATU KAI-RIIWHI KI NGA PAANGA WHENUA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Tangata kua mate.
115	Te Poutu te Aria	Pepepe, Rota 34	Aria.
116	Wiriwiri Pikia	Pukete, Rota 259	Aterea Motutara.
117	Kio Wilson	Whakatakataka	Haakiriwhi.
118	Titihuia Kotuku	Moerangi	Hami Koipu.
119	E. P. Aara	Kawhia D Nama 2	Hape te Ake, Toataua ranei.
120	Taraho Porima	Pirongia West Nama 3B, Tekiona 2E Nama 2	Hape te Ake, Toataua ranei.
121	Taraho Porima	Kawhia R Nama 2 (Rangiahua)	Hape te Ake, Toataua ranei.
122	Taraho Porima	Kawhia F Nama 2 (Ngairo)	Hape te Ake.
123	Taraho Porima	Kawhia C Nama 4	Hape Toataua, Te Ake ranei.
124	Taraho Porima	Kawhia T (tetahi wahī)	Hape te Ake, Hapo Toataua ranei.
125	Moana te Aho	Whangamarino, Rota 471	Hapmanu (Hapi) Hamaka.
126	F. Turner	Pirongia, Rota 359	Hapa Tana ara Hare Taua.
127	F. Turner	Pirongia, Rota 289	Hara Tana ara Hare Taua.
128	F. Turner	Whangape, Rota 5	Hare Tana ara Hare Taua.
129	Tewenui Hoani	Konakorau, Rota 132	Harete Hikairo.
130	Te Aewa Tomonui	Tamahere, Rota 117	Hera Mangu.
131	Nopera te Ara	Whangamarino, Rota 253	Heta te Ari.
132	Tutu te Huihi	Taharoa B	Hihi te Hoko.
133	Tutu te Huihi	Taharoa B	Hihi te Hoko.
134	Puarewata Rihimona	Moerangi	Hinerau Puarewata.
135	Mamacroa Hohepa	Pepepe Nama 133	Hira Akarauti.
136	Teri Hoera	Tc Rape me Moerangi	Hoera Kotuku.
137	Waata Herangi (Earl, Kent, me Howarth)	Rota 345, Parihi o Pirongia	Hohana Poi.
138	Wiremu Karaka te Aho	Opuatia Nama 11B	Hohua Ranginui.
139	Wiremu Ramana	Pepepe Nama 20	Hone Haki.
140	Wiremu Hone Haki	Pepepe, Rota 20	Hone Haki.
141	Wiremu Hone Haki	Moerangi	Hone Haki.
142	Wiremu Hone Haki	Aotea South Nama 1	Hone Haki.
143	Tahuri Kaora	Pirongia West Nama 1, Tekiona 2B Nama 3	Hone Kaora.
144	Tahuri H. Kaora me etahi atu	Alexandra West Nama 321	Hone Kaora.
145	Tahuri H. Kaora me etahi atu	Alexandra East 196, 196A, me 386	Hone Kaora.
146	Tahuri H. Kaora me tetahi atu	Mangauika B Nama 7	Hone Kaora.
147	Tahuri Kaora me Mamae Moke	Manuaitu Nama 3A	Hone Kaora.
148	Tahuri H. Kaora me tetahi atu	Manuaitu Nama 3A	Hone Kaora.
149	Tahuri Kaora me tetahi atu	Kawhia M	Hone Kaora.
150	Tahuri H. Kaora me tetahi atu	Kawhia F	Hone Kaora.
151	Tahuri H. Kaora me tetahi atu	Kawhia M Nama 1	Hone Kaora.
152	Tahuri H. Kaora me tetahi atu	Kawhia A	Hone Kaora.
153	Tahuri H. Kaora me tetahi atu	Pirongia West, Tekiona 2B	Hone Kaora.
154	Tahuri H. Kaora me tetahi atu	Kawhia S	Hone Kaora.
155	Tahuri H. Kaora me tetahi atu	Motukotuku	Hone Kaora.
156	Matini Ihaka	Takapaunui B	Hone Ngahiwai.
157	Te Ahooterangi Pihamā	Tahere	Hone Pihamā.
158	Remana Nutana	Karamu, Rota 147	Hone Pirihi.
159	Tahuri H. Kaora me tetahi atu	Mangauika B	Hone te One.

KO TE KAHITI O NIU TIRENI.

TONO WHAKATU KAI-RIIWHI KI NGA PAANGA WHENUA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingao o te Whenua.	Te Tangata kua mate.
160	Tahuri H. Kaora me etahi atu	Karewa (Gannet Island) 3	Hone te One.
161	Tahuri H. Kaora me etahi atu	Mangauika B Nama 1	Hone te One.
162	Te Huia Aokawehi ..	Taharoa A 32	Hone Wetea.
163	Roka H. Hopere ..	Pepepe, Rota 2 me 8	Honu te Aira.
164	Nirai Whareture	Kirikiriroa, Rota 224 3	Hori More Whareturete ara Matene.
165	R. H. Kukutai ..	Kaiwaka Nama 2B ..	Hura Kukutai.
166	Remi Hura te Aho ..	Opuatia Nama 4, Rota 26 me 46	Hura te Remi te Aho.
167	Remi Hura te Aho (J. St. Clair)	Onewhero Rota 20 ..	Hura te Remi te Aho.
168	Remi Hura te Aho ..	Opuatia 11c Nama 1 ..	Hura te Remi te Aho.
169	Remi Hura te Aho (J. St. Clair)	Karamu, Rota 23-31 ..	Hura te Remi te Aho.
170	Taipaea Ruihana ..	Opuatia Nama 10A ..	Iriata Paetahuna.
171	Tupaea Ruihana ..	Opuatia Nama 10B ..	Iriata Paetahuna.
172	Tupaea Ruihana ..	Motutieke me Ngahinapouri ..	Irietara Pactahuna.
173	Tupaea Ruihana ..	Opuatia Nama 7C ..	Irietara Paetahuna.
174	Tupaea Ruihana ..	Kaiwaka Island ..	Irietara Paetahuna.
175	H. Pumipi Matenga ..	Waipa, Rota 59 ..	Kameta Matenga.
176	H. Pumipi Matenga ..	Waipa, Rota 60 ..	Kameta Matenga.
177	Pita Waiti ..	Mangaora ..	Karauti te Karamu (Te Taramu).
178	R. H. Kukutai ..	Kaiwaka me Pakipaki ..	Karu Pohipi ara Hura te Remi.
179	Pare Tutaki Tai ..	Moerangi ..	Ka Tai Rakena.
180	Erueti T. Matete me Taiporutu Matete ..	Motutieke ..	Kawana Mahamaha.
181	Ngatete Karaka te Aho ..	Opuatia Nama 11B ..	Kawana Karaka te Aho.
182	Ngatete Karaka te Aho ..	Kaiwaka ..	Kawana Karaka te Aho.
183	Ngaraka ..	Waipa, Rota 74 ..	Rawiti Roro.
184	Tema te Pouwhareta	Rauiri ..	Kawana Karaka te Aho.
185	Te Aouru Haeata ..	Moerangi (Matakowhai) ..	Kieraunui Pikia.
186	Tuheitia Haeata ..	Moerangi ..	Kie Raunui.
187	Tuheitia Haeata ..	Pirongia, Rota 1A ..	Kie Raunui.
188	Tuheitia Haeata ..	Pirongia Nama 1B ..	Kie Raunui.
189	Tuheitia Haeata ..	Aotea South Nama 3 ..	Kie Raunui.
190	Pare Iringa ..	Pirongia West Nama 1B, Teki ..	Kie Raunui.
191	Pare Iringa ..	Pirongia West Nama 1A ..	Kie Raunui.
192	Para Haimona ..	Onewhero ,Rota 76 ..	Koniria Kitokiwhaho.
193	Pare Iringa ..	Onewhero ,Rota 77 ..	Koniria Kitokiwhaho.
194	Hikihiki Maketu me etahi atu ..	Waipa, Rota 64 ..	Kura Monehu Maketu.
195	Hikihiki Maketu me etahi atu ..	Waipa, Rota 69 ..	Kura Monehu Maketu.
196	Hikihiki Maketu me etahi atu ..	Waipa, Rota 61 ..	Kura Monehu Maketu.
197	Hikihiki Maketu me etahi atu ..	Waipa, Rota 65 ..	Kura Monehu Maketu.
198	Hikihiki Maketu me etahi atu ..	Waipa, Rota 66B 3 ..	Kura Monehu Maketu.
199	Tutao te Uira ..	Taharoa A ..	Matiu te Haurahi.
200	Ngamako Hami ..	Karamu, Rota 197 (Trangaatahi) ..	Matutaera Kaniwhaniwha.
201	A. M. Ferguson ..	Turangatahi ..	Matutaera Kaniwhaniwha.
202	Hani Rawhiti ..	Pepepe, Rota 35 ..	Mereaina Tamatarau.
203	Paki Rawhiti ..	Pepepe, Rota 65 ..	Mereaina Tamatarau.
204	Marara Ngaraka me Kawiti Ngaraka ..	Karamu, Rota 34 ..	Merehira Hamiora.
205	Waimarama Mere Puku (Earl, Kent, me	Pota 346, Parihi o Pirongia ..	Mere Puku.
206	Turiwhati te Rupapere ..	Waipa, Rota 82 ..	Meri te Rupapere.
207	Turiwhati te Rupapere ..	Te Akau B ..	Meri te Rupapere.
208	Heta Maaka ..	Mangapiko ..	Meta Tahataha.
209	Te Ahooterangi Pihama ..	Tahere ..	Mihi Pakewa.
210	Paeroa Karen ..	Pirongia, Rota 359 me 289 ..	Mihiapiro.
211	Te Haa Moetu ..	Maungakawa ..	Moetu Hamiora.
212	Miroi Hirina ..	Pukete Nama 257, 258, me 259 ..	Motutara Petera.
213	R. H. Hopere ..	Karamu, Rota 32, 33, 34, 35, 36, 38 me 41 ..	Ngakakaho Paruhi.
214	Tini Tauhara ..	Onewhero, Rota 99 ..	Ngaparaki Patoromu.
215	Kio Wilson ..	Whakatakataka ..	Ngara Putu.
216	H. Kaihau ..	Waipipi, Rota 367 ..	Ngaroma Kaihau.
217	Taui Wetere ..	Pakarikari Nama 1B ..	Ngaruhe Mautara, Mita ranei.
218	Rihi Ngaruhe ..	Pukete, Rota 231 ..	Ngaruhe Mautara.
219	Tati Tapatahi ..	Whangape, Rota 65 ..	Mokohitia ara Nokowhiri.
220	Te Huia Ao Kawehe ..	Taharoa A ..	Nopara.
221	Tomo Tuhorangi (J. St. Clair) ..	Whangape, Rota 66 ..	Ohu.
222	Ngakoroku Katipa ..	Kaiwaka Nama 2B ..	Paora Katuhi.
223	Rauna Rawhiti me etahi atu (Earl me Kent)	Pepepe, Rota 35 ..	Paora Pomare.
224	Tawauau (Earl, Kent, me Howarth)	Rota 339, Parihi o Pirongia ..	Paraone Poi.
225	Ngaungaahi Whareki ..	Pirongia ..	Paraone Poi.
226	Te Hihia Nepia ..	Maungatautari 5A Nama 1B ..	Parekura Nepia.
227	Te Pouwhareta	Manuaitu A ..	Paretakanawa.
228	Taui Wetere ..	Manuaitu A ..	Paretakanawa Mutu.
229	Hoera Tingatinga me etahi atu ..	Onewhero, Rota 99 ..	Parukau Ngataki.
230	Waata Herangi (Earl, Kent, me Howarth)(..	Pirongia, Rota 348 ..	Patoromu Haerciti.
231	Tati Kapatahi ..	Whangape, Rota 65 ..	Peropero.
232	Piripi Pene (Earl, Kent, me Howarth)	Rota 336, Parihi o Pirongia ..	Pihopa Huirangi.
233	Piripi Pene (Earl, Kent, me Howarth)	Rota 343, Parihi o Pirongia ..	Pihopa Huirangi.
234	Piripi Pene ..	Pirongia, Rota 343 ..	Pihopa Pene.
235	Piripi Pene ..	Pirongia, Rota 336 ..	Pihopa Pene.
236	Karako Rotana me etahi atu ..	Komakorau, Rota 414 ..	Pirika.
237	Taui Wetere ..	Manuaitu A ..	Ponui Pumipi.
238	Te Pouwhareta	Manuaitu A (Porokioire) ..	Ponui Pumipi.
239	Rongoa Ponui ..	Kawhia G 1 ..	Ponui Pumipi.
240	Tema te Pouwhareta	Onewhero, Rota 18 ..	Pouwhareta
241	Tema te Pouwhareta	Manuaitu B Nama 11 ..	te Haho.
242	Tema te Pouwhareta	Rauiri ..	Pouwhareta
243	Tema te Pouwhareta	Manuaitu B Nama 1 ..	te Haho.
244	Tema te Pouwhareta	Manuaitu B Nama 7 ..	Pouwhareta

TONO WHAKATU KAI-RIIWHI KI NGA PAANGA WHENUA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Tangata kua mate.
245	Mero Hami ..	Mangaora Nama 4 ..	Pouwhero Mero.
246	Whareanu Puhirawaho ..	Onewhero, Rota 99 ..	Puhirawaho te Tatau.
247	Rapata Kaipiha ..	Whangape, Rot a59B Nama 1 ..	Rahera Kaipiha.
248	Earl, Kent, me Howarth ..	Rota 342, Parihi o Pirongia ..	Rahera te Ro.
249	Harata Apiata ..	Moerangi ..	Raiha te Tana.
250	Rongoa Ponui ..	Kawhia R Nama 2 ..	Rakuraku Huirua.
251	Rongoa Ponui ..	Kawhia W Nama 2c ..	Rakuraku Huirua, Te Maewa ranei.
252	Tuteao te Uira ..	Taharoa A ..	Rangihuao.
253	Tomo Tuhorangi (J. St. Clair) ..	Whangape, Rota 65 ..	Raniera Pikirohe.
254	Whiti Watene ..	Whangape, Rota 75B ..	Rangitetaea.
255	Ani Keeti ..	Whangape, Rota 75 ..	Rangitetaea.
256	Tuteao te Uira ..	Taharoa A ..	Rangikatu.
257	Te Manu Hakopa ..	Taharoa A 3 ..	Ratana Hakaraia.
258	Te Manu Hakopa ..	Taharoa A, Tekiona 3 ..	Ratana Hakaraia.
259	Wiremu Rewharewha ..	Manauaitu Nama 1 ..	Ratima te Mata.
260	Kaumanu te Ahu me etahi atu ..	Manauitu ..	Ratima te Mata.
261	Ngaora Hareoni ..	Waipa, Rota 65 me 69 ..	Raukura Ngawhika.
262	Hori Taro ..	Onewhero, Rota 37 ..	Rawiri te Koi.
263	Wahanga Wetini ..	Rakaunui Nama 2 ..	Renata te Wharepuhi.
264	Kamata Hareoni ..	Waipa, Rota 65 me 69 ..	Rewi te Raki.
265	Patara Tahuri me etahi atu ..	Waipa, Rota 79A ..	Rihari Whatarau.
266	Wahanga Wetini ..	Rakaunui Nama 2 ..	Rihari Whatarau.
267	Raiha te Tuhi ..	Akau D Nama 17 ..	Rihari Whatarau.
268	Te Para Haimona ..	Pepepe, Rota 157 ..	Riria Hipoki.
269	Te Para Haimona ..	Pepepe, Rota 139 ..	Riria Hipoki.
270	Kohakore Tomonui ..	Whareraurekau ..	Rikihana.
271	Pomare Heteraka ..	Akau B Nama 15 me 16 ..	Ropiha Ngakoti.
272	Hone Kaora ..	Mangauika B Nama 2, Tekiona 2 ..	Rore Tuteke.
273	Hone Kaora ..	Mangauika B Nama 1B ..	Rore Tuteke.
274	Karaka Rotana ..	Pepepe, Rota 39 ..	Rotana Kaikomeke.
275	Te Awhe Waiwera ..	Kaiwaka Nama 2B ..	Ruka Taurua.
276	Muru Paenga ..	Taharoa A ..	Taiamai.
277	Tuteao te Uira ..	Taharoa A ..	Taiamai.
278	Tuteao te Uira ..	Taharoa A ..	Tamara.
279	Arameta Tarapa ..	Ngaruawahia, Tekiona 158 ..	Tamatangi Tangiteruru.
280	Arameta Tarapa ..	Rota 453, Poraka A, Ngaruawahia ..	Tamatangi Tangiteruru.
281	Rangitau me etahi atu ..	Moerangi ..	Tatauarangi Pakaru.
282	Rangitau me etahi atu ..	Nama 74, Parihi o Waipa (Wai ngaro)	Tatauarangi Pakaru.
283	Rangitau me etahi atu ..	Manauaitu (Aotea) ..	Tatauarangi Pakaru.
284	Paretuohu te Penepeho ..	Putataka 1C Nama 2 ..	Tepene Pecho.
285	Mero Hami ..	Mangaora Nama 4 ..	Tira Manuhiri Koipu.
286	Hongihongi ..	Mangaora ..	Tira Manuhiri Koipu.
287	Hare Timoti ..	Rangitanuku ..	Toheriri Timoti.
288	Toka Pironui ..	Whangamarino, Rota 277 ..	Toka te Ngakeke.
289	Tohitau Topaia ..	Pakuranga Nama 2A ..	Topaea Wharekiri (Pepene).
290	Raiha te Tuhi ..	Te Akau D ..	Tuaiwa Ngatipare.
291	Tuheitia Hacata ..	Moerangi ..	Uranga Haeata.
292	Tuheitia Haeata ..	Aotea South ..	Uranga Haeata.
293	Mita Pohepohe ..	Pirongia West Nama 1, Tekiona 2E ..	Urupa Pohepohe.
294	Te Okeroa Pirimona ..	Pakuranga Nama 2A ..	Wanihi Rapana.
295	Hauraki te Roma ..	Taharoa B ..	Waitere te Roma.
296	Pita Tana ..	Pirongia, Rota 52 ..	Wakana Ngahuka.
297	Raureti te Huia ..	Pakarikari Nama 1A ..	Waru te Apa.
298	Te Waamu Tanahira (Earl, Kent, me Howarth) ..	Horotiu, Rota 28 ..	Watera te Kinga Pungatara.
299	Te Pouwharetapu ..	Manauaitu A Porokiore ..	Wehewehe.
300	Ratapu te Haho ..	Rauriri ..	Whareiaia.
301	Ngaungaahi Whareki ..	Kawhia C 3, Tekiona 2 ..	Whareki Tuihana.
302	Ngaungaahi Whareki ..	Kawhia G Nama 1A me G Nama 2A ..	Whareki Tuihana.
303	Ngaungaahi Whareki ..	Mangauika B ..	Whareki Tuihana.
304	Hemi Matewaka ..	Taharoa A ..	Wharetoroa.
305	Waiata te Whetu Tukawanu ..	Whangamarino, Rota 473C ..	Whetutukawau.
306	Noka ..	Raorackauere B ..	Winiata Matengaro.
307	Harete te Hurukuru ..	Karamu, Rota 172 ..	Wiremu Ngaweke.
308	Piripi Pene (Earl, Kent, me Howarth) ..	Rota 347, Parihi o Pirongia ..	Wirihana Piripi.

KO TE KAHITI O NIU TIRENI.

KOOTI WHENUA MAORI KI ROTORUA A TE 10 O NGA RA O HANUERE, 1912.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti Whenua Maori ki Rotorua a te 10 o nga ra o Hanuere, 1912, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o nga tono e mau i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ki te kore te Kooti e tu a taua ra ka tu a muri tata atu ina watea i etahi atu o ona raruraru.

I tuhia i tenei te 6 o nga ra o Tihema, 1911.
[Akarana, 1912-3.]

Na E. P. AARA, Kai-rehita.

Tari Kooti Whenua Maori, Akarana.

KUPU APITI.

TONO WHAKAWA WEHEWEHE.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.
947	Maria Hamiora	Kaitoa, Rota 1.
948	Wharehuia Heta	Karamuramu.
949	Te Rangipikitia	Kawaha Nama 3H.
950	Uruakiaki me etahi atu	Kawaha Nama 4.
951	Parangi Akuhata me etahi atu	Komukarukupo Nama 2.
952	Kirikoroue Amotawa me etahi atu	Ngapuna.
953	Paora Ngakauika (Paul Stubbings)	Ouru Nama 4.
954	Kirikoroue Amotawa	Owhatiura Nama 7.
955	Hurihia Ngapotia (G. Urquhart)	Pacroa East Nama 4B, 2E, me 3.
956	Ngapuia te Tupara	Rotohokahoka D.
957	Mita Akuhata me etahi atu	Takapoutukumara Nama 3.
958	Mika Aporo	Whakarewarewa, Rota 40.

TONO ARAI.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Ahua o te Tono.
959	Raureti Mokonuiarangi me Aarawhiti Mehaka	Rerewhakaitu Nama 1A2..	E tono ana kia araia nga tangata katoa kei tapabi rateu i nga rakau totara o runga i te poraka kia wawahia ra ano te Poraka.
960	Jane Foley	Tahawai Roto 23 ..	E tono ana kia araia a W. J. Kattersens raua ko W. Kattersens kei wawahia e raua nga taiipa o runga i te poraka kei haere pokanoa ranei raua ki runga ki taua whenua mahi ai.

TONO KIA WHAKAPUTAINA E HE KOOTI HE PUKAPUKA WHAKAMANA KAI-WHAKAHARE MO NGA TAONGA.

Nama.	Kai-tono.	Te Tangata kua mate.
961	Hiria Rangiaho	Turei Tiakiwai.

TONO KIA WHAKAPUTAINA E TE KOOTI HE OTA MO NGA MONI RURI KAHORE ANO KIA WHAKAEAINA

Nama.	Kai-tono	Te Ingoa o te Whenua.	Te nui o nga Moi hei utunga.
962	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2..	f s. d. 4 9 7
963	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2B	1 16 10
964	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2C	1 16 11
965	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2D	1 6 9
966	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2E	1 12 4
967	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2F	2 4 3
968	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2H	1 6 2
969	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2J	1 19 2
970	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2K	1 14 4
971	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2L	1 11 3
972	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2M	1 9 10
973	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2N	1 3 1
974	Te Tino Kai-ruri, Akarana	Parawai Nama 2O	8 11 1

TONO WHAKATU KAI-RHWIHI KI NGA PAANGA WHENUA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Tangata kua mate.
975	Heta Hianga me Haimona te Keho	Obinewairua Nama 1	Ahitana Tunoke.
976	Raureti te Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Aporina Rawinia.
977	Titihuia Nepia (Rhodes me Hampson)	Tuporo Nama 2 ..	Arekatera Rongowhitiao te Puni.
978	Rangi Macpherson ..	Rotomahana Parekarangi Nama 2	Atiria Tauehe.
979	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2 ..	Awheawhe Rangatakamate.
980	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2 ..	Frederick Warbrick.
981	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2 ..	Hakaraia te Kopua.
982	Parangi Akuhata ..	Anakiwi Nama 4 ..	Haupa Parangi.
983	Wiremu Pauro ..	Whakamaru Maungaiti West Nama 5	Nenare Pauro Ngakowhera.
984	E. P. te Whareaitu ..	Matanuku Nama 1 me 2	Henare Pauro Ngawhera (Ngakohera).
985	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Heni Waikura.
986	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Hori Manunui.
987	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Hurihia Makarini.
988	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Kirimangu Ngaroroi.
989	Te Riripotaka ..	Kawaha 5N Nama 3J	Kiwha Ngahu.
990	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Lucy Warbrick.
991	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Maraea Eparajima.
992	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Marama Kereama.
993	Raureti Mokonuiarnagi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Maria Kingi.
994	Eraia Whipo me Erena Whiripo (Rhodes me Hampson)	Tuporo Nama 2 ..	Mere Whiripo.
995	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Ngakawenga Huta.
996	Te Rina Wikirihi Ratema ..	Te Taheke ..	Ngawaina Ratema.
997	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Oriwia Ringawhati.
998	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Parekahu Maramena.
999	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Pareraututu Paerau.
1000	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Pene Tangihia.
1002	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Perenara Kahungunu.
1002A	Timoti Moengaroa ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Perepe Henare (Rete Awaroa).
1003	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Perepe Henare.
1004	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Perepe Tapihana.
1005	Perepe Tapihana ..	Te Kaitao Nama 2B	Perepe Toote.
1006	Timoti Moengaroa ..	Rerewhakaitu Nama 2B	Peti Rakau (Henare).
1007	Te Riripotaka ..	Kawaha 5N Nama 3J	Pita Ngahu.
1008	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Putiputi Meri.
1009	Wikitoria K. Dansey ..	Rotomahana - Parekarangi Nama 2E	Rangimotuhia Wiremu Toko.
1010	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Rete Awaroa.
1011	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Ria te Mataotetai.
1012	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Rihara Maka.
1013	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Riwa Terehia.
1014	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Taketakerau Mikaere.
1015	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Terehia Nataria.
1016	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Tuhi Korokaitoke.
1017	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Wakaiti Taki.
1018	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Wharchiraka Rangitukehu.
1019	Haki Tamati ..	Puketawhero A ..	Wi Keepa Ngawhau.
1020	Haki Tamati ..	Wharenui A ..	Wi Keepa Ngawhau.
1021	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	William Warbrick.
1022	Raureti Mokonuiarangi ..	Rerewhakaitu 1A Nama 2	Wiripine Huta.

KOOTI WHENUA MAORI KI WHANGANUI A TE 8 O NGA RA O HANUERE, 1912.

Tari Kooti Whenua Maori, Whanganui.

He panuitanga tenei kia moniotia ai ka tu te Kooti Whenua Maori ki Whanganui, a te 8 o nga ra o Hanuere, 1912, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o nga tono e mau i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ki te kore te Kooti e tu a taua ra ka tu a muri tata atu ina watea i etahi atu o ona raruraru.

I tūhia i tenei te 11 o nga ra o Tihema, 1911.

[Whanganui, 1911-23.]

Na TE MAKE, Kai-rehita.

KUPU APITI.

TONO WHAKAWA WEREWEHE.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.
788	Kereite Hokowhitu (Wh. 598-41)	Awarua 3D3 Nama 12.
789	Te Hina Peina (Wh. 37-117)	Kaiwhaiki Nama 1.
790	Marshall me Hutton (mo Raungaiti te Piki (Wh. 54-103)	Koiro Nama 2.
791	H. Hiroti (Wh. 52-5)	Kopiro Nama 3C.
792	Tiemu Kawana (Barnicoat, Treadwell, me Gordon), (Wh. 78-61)	Mangatipona West E.
793	Tiemu Kawana (Barnicoat, Treadwell, me Gordon), (Wh. 78-59)	Mangatipona West F.
794	Kerei te Hokowhitu (Wh. 592-51)	Motukawa 2B Nama 9.
795	Ramari Erana (Wh. 426-215)	Maraetaua 3B Nama 3.
796	Arama Tinirau me Pauro Marino (Wh. 123-375)	Ngapakihi Nama 3B.
797	Hona Kahukaka me etahi atu (Wh. 151-141)	Nukumaru 1B Nama 1B.

KO TE KAHITI O NIU TIRENI.

TONO WHAKAWA WEHEWEHE.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.
798	Reupena Mete Kingi, na tona kaiwhakahaere E. R. Broughton (Wh. 568-1)	Pāra Paranuiamata Nama 5.
799	Ngahu Reweti me etahi atu (Wh. 251-5)	Te Puru Nama 1.
800	Hinurewa Whakapu (Wh. 297-603)	Rangiwaea 4F Nama 14B.
801	Kerei te Hokowhitu (Wh. 603-29)	Rangipo Waiu B Nama 1.
802	Pahau Waitere (Wh. 397-119)	Waipu 4A Nama 5B.
803	Marshall me Hutton, mo Reone te Moungaroa (Wh. 436-483)	Waharangi Nama 6.
804	Rongonui te Whitu (Wh. 389-145)	Waimarino Nama 5.
805	Kewetone Papaka (Wh. 641-1)	Wairua Nama 2.

TONO WHAKAMANANGA WIRA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Tapapaku.
806	Kipeka te Pechi (P. 11-1)	Matuakore Tinanga.
807	Tawake Tawhitopou (P. 21-1)	Patumoana Uru te Angina.
808	Rima Wakarua, na ona roia Barnicoat, Treadwell, me Gordon (P. 21-3)	Patumoana Uru te Angina.
809	Ruru Heremia (P. 20-1)	Toko Rejhana.
810	Papapa Whiro (P. 22-1)	Horima Mokai Kereru.

TONO I RARO I WAHI VI O TE TURE WHENUA MAORI, 1909, KIA WHAKAWHITIA NGA PAANGA WHENUA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.
811	Aropeta Tiwini (Alfred Stevens), (Wh. 334-181) Kokiri Hotu (Kokiri Rangiwakaotu), (Wh. 199-245)	Tauakira 2B Nama 2. Parapara 2B2E Nama 1.

TONO KIA UIUIA KIA KITEA TE NUI O TE HEA O IA TANGATA O IA TANGATA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.
812	Mihi Rorangi (Wh. 133-89)	Ngaporor.
813	Teone Potaka (Wh. 153-63)	Oahurangi.

TONO KIA WHAKATURIA HE KAI-TIAKI HOU.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Nga Ingoa o nga Tangata e tonoa ana he kai-tiaki.
814	Inia Ranginui (Wh. 326-193)	Ruatangata 1E No. 3	Kiri Ranginui.
815	Inia Ranginui (Wh. 332-65)	Tawaroa No. 3	Piihuia Ranginui.
816	Inia Ranginui (Wh. 263-55)	Rakautaua 1B No. 2	Raukura Ranginui.
817	Inia Ranginui (Wh. 81-61)	Mangawhero	Watene Ranginui.
818	Inia Ranginui (Wh. 391-35)	Waipuna Puharakeke	Watene Ranginui.
819	Inia Ranginui (Wh. 477-345)	Te Tuhi No. 5	Watene Ranginui.
820	Inia Ranginui (Wh. 531-573)	Ghotu No. 1	Wotene Ranginui.
821	T. R. Saywell (Wh. 640-1)	Carnarvon, Tekiona 362	Wiremu te Rawhiti.

TONO I RARO O WAHI X O TE TURE WHENUA MAORI, 1909, KIA WHAKAPUTAINA HE TIWHIKETE WHAKAAUTU I TE KAUMATUATANGA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Ingoa o te Tangata mona taua Tiwhikete.
822	Hare Tamumu (W. 35-263)	Kai Iwi 6C No. 1	Hare Tamumu.

TONO I RARO I TEKIONA 34 O TE TURE WHAKATIKATIKA I NGA TURE MAORI, 1903, KIA WEHEA HE WHENUA E RITE ANA HEI WHAKAEA I NGA RIANA (MONI RURI).

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te nui o te Utu Ruuri.
823	G. L. R. Scott (Wh. 600-11)	Awarua 4A3C No. 4H	£ s. d. 35 3 6 (toenga
824	G. L. R. Scott (Wh. 600-13)	Awarua 4A3C No. 4C	3 3 6

TONO WHAKATU KAI-RIIWHI KI NGA PAANGA WHENUA.

Nanao.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Tangata kua mate.
825	Morehu Tumuaki (Wh. 184-331)	Otirauni Nama 5B ..	Aterca te Raroa.
826	Ngarimu te Roringa (W. 139-1111)	Wellington Tenths ..	Te Awetoroa.
827	Ngarimu te Roringa (W. 139-1109)	Wellington Tenths ..	Eruera te Whakaruamoko.
828	Rora te Oiroa Potaka (Wh. 542-69)	Ohotu Nama 6E ..	Erueti Potaka.
829	Rora te Oiroa Potaka (Wh. 542-71)	Ohotu Nama 6E ..	Hineteiwhiwa Potaka.
830	Maihi Wiripine (Wh. 481-37) ..	Tataramoa B Nama 2 ..	Hipora Wiripine.
831	Pukumui Raingiao (Wh. 84-69) ..	Mairekura L ..	Horiana Hone Hira.
832	W. H. Wereta (Wh. 2-75) ..	Te Auroa Nama 1 ..	Harimate Heremia.
833	W. H. Wereta (Wh. 2-77) ..	Te Auroa Nama 2 ..	Harimate Heremia.
834	Wi Toi (Wh. 413-815) ..	Whakaihuwaka C Nama 13 ..	Hiko te Huatahi (Hiko Toi).
835	Hihi Huriwaka (Wh. 436-485) ..	Waharangi Nama 6J ..	Himiona Huriwaka.
836	Tiwha Huriwaka (Wh. 436-487) ..	Waharangi Nama 6J ..	Himiona Huriwaka.
837	Ripeka Tira me etahi atu na W. H. Wereta (Wh. 35-259)	Kai Iwi Nama 1 ..	Harata Hinckahu.
838	Ruru Heremia me etahi atu na W. H. Wereta (Wh. 502-525)	Morikau Nama 1 ..	Heremia te Rapaahiku.
839	W. H. Wereta mo te tamaiti (N.P. 592-35) ..	Wairoa, Section 7, Block IX (Totakaikura) ..	Harimate Heremia.
840	Ruru Heremia me etahi atu na W. H. Wereta (N.P. 327-9)	Rotorangi ..	Heremia te Rapaahiku.
841	Marshall me Hutton mo Te Hikaka (N.P. 161-15)	Mangamingi Nama 1 ..	Hone Pihama.
842	Henare Punipi (Wh. 413-819) ..	Whakaihuwaka C Nama 13 ..	Karaitiona Tuahu.
843	Tutira Waaka Hakaraja (Wh. 35-261)	Kai Iwi Nama 5E ..	Kurupai Waaka Hakaraja.
844	Potatau Rangiwaiata (Wh. 531-571)	Ohotu Nama 1 ..	Kauhi Kawana.
845	Hone Potaka (Wh. 23-57) ..	Karako B 1 ..	Tamahape Komene.
846	Mariana Rangipo (Wh. 184-337) ..	Otiranui Nama 4 ..	Mariana Werahiko.
847	Ataeta Metapere (Wh. 42-219) ..	Maraetana 3B Nama 3 ..	Manganui Metapere.
848	Pirjhira Paora me Winia Paora na o ratua roia Watt me Cohen (Wh. 639-1)	Rangitikei Manawatu B 1 ..	Manahi Paora.
849	Te Rina Pine (Wh. 595-13) ..	Owhaoko D Nama 8 ..	Mariana Pine.
850	Karipa te Pipi (Wh. 477-347) ..	Te Tuhi Nama 2 ..	Mamae Rangitahua.
851	Hone Potaka (Wh. 334-383) ..	Tauakira Nama 2M ..	Mere Naima.
852	Wikohika (Wh. 281-31) ..	Rangataua Nota 2B ..	Mata Turoa.
853	Henare Punipi (Wh. 413-817) ..	Whakaihuwaka C 13 ..	Ngawai Tuahu.
854	Tangihoa Tapa (Wh. 255-139) ..	Puketarata Nama 1 ..	Ngawaca Kahukura.
855	Taiaha Manihera Hekenui (Wh. 330-481)	Taumatamaho 2B Nama 2B 12 ..	Ngangaha te Wharetuturu.
856	Karipa te Pipi (Wh. 477-349) ..	Te Tuhi Nama 2 ..	Ngaoranga Rangitahua.
857	Hekenui Whakarake (Wh. 387-19) ..	Waimarino Nama 2 ..	Ngataierua te Kere.
858	Hekenui Whakarake (Wh. 300-323) ..	Raketapauma Nama 5A2 ..	Ngataierua te Kere.
859	Hekenui Whakarake (N.P. 31-) ..	Ngatimaru ..	Ngataierua te Kere.
860	Wi Toi (Wh. 413-813) ..	Whakaihuwaka C Nama 1 ..	Papara Toi (Te Huatahi).
861	Wi Kauika (Wh. 23-55) ..	Karako B 2B ..	Patumoana Uru te Angina.
862	Tawake Tawhitopou (Wh. 23-53) ..	Karako B Nama 2B 3 ..	Patumoana Uru te Angina.
863	Wi Kauika (Wh. 201-175) ..	Pakaraka Nama 1E ..	Patumoana Uru te Angina.
864	Wi Kauika (Wh. 201-173) ..	Pakaraka Nama 1G ..	Patumoana Uru te Angina.
865	Wi Kauika (N.P. 598-15) ..	Wairoa, Tekiona 419 ..	Patumoana Uru te Angina.
866	Tiemi Kawana (Wh. 211-125) ..	Parcwanui, Tekiona 31 ..	Pateriki Maihi.
867	Maihi Wiripine (Wh. 481-35) ..	Tataramoa B Nama 2 ..	Paata Atirie.
868	Pahau Waitere (Wh. 397-117) ..	Waipu 4A Nama 3E3 ..	Ramari Tahuao.
869	Hori Paamu me te Koeti Tangatakin (Wh. 520-41)	Waipapa Nama 2 ..	Te Rewi Poutahi.
870	W. H. Wereta (Wh. 151-139) ..	Nukumaru 1B Nama 1E ..	Rewa Kahukaka.
871	Titapu Taurerewa (Wh. 481-39) ..	Tataramoa ..	Reone Parakiwai.
872	Marians Rangipo (Wh. 184-335) ..	Otiranui Nama 3 ..	Taketake Rangitupu.
873	Hori Paamu (Wh. 184-333) ..	Otiranui Nama 3 ..	Taiwiri Paamu Whakarake.
874	Hone Potaka (Wh. 426-221) ..	Maraetana 4B Nama 3 ..	Tiaki Potaka.
875	Marshall me Hutton mo John McLeod (Wh. 103-129)	Maraekowhai A Nama 3D ..	Tio Huia Puaneke.
876	Marshall me Hutton mo John McLeod (Wh. 103-131)	Maraekowhai A Nama 5 ..	Tiahua Puaneke.
877	Wharawhara Topine (Wh. 103-133) ..	Maraekowhai A Nama 5 ..	Tawhi Tuaropaki, Tawhi te Korowhiti.
878	Wharawhara Topine (Wh. 103-135) ..	Maraekowhai A Nama 3B ..	Tawhi Tuaropaki, Tawhi te Korowhiti.
879	Atareta Metapere (Wh. 426-217) ..	Maraetana 3B Nama 3 ..	Taua Metapere.
880	Taraau Utiku Marumaru na Watt me Cohen (Wh. 29-71) ..	Te Karetu Nama 3B ..	Utiku Marumaru.
881	Hoani Taiaroa (Wh. 326-195) ..	Ruatangata 1B Nama 1 ..	Utiku Ariki Ranginui.
882	Ruma Taiaroa (N.P. 580-309) ..	Orimakatea ..	Utiku te Uawhakatahi.
883	Hoani Taiaroa (Wh. 615-49) ..	Kaimanawa Nama 2B ..	Te Waati Taiaroa.
884	Te Perata (Wh. 388-185) ..	Waimarino Nama 3M ..	Waitaruna te Opetini.
885	Eruini Rangirihau (Wh. 184-317) ..	Otiranui Nama 3 ..	Wharekura Topine.

WHAKAHAERENGĀ I RARO O TE TURE WHAKARITERITE KEREEME WHENUA MAORI, 1911.

- 886 Kia hanga he ota whakatau i Waimarino C me D ki nga tangata e tika ana ki aua whenua, a mehemea e hiabiatia ana e abu ana ranai, ki nga tangata whakakapi i nga tangata kua mate, a mehemea e ahci ana, kia huia aua whenua ki roto i te ota kotahi i raro o wahanga (c) o wehewehenga (1) o tekiona 5 o te Ture Whakariterite Kereeme Whenua Maori, 1911.

KO TE KAHITI O NIU TIRENI.

TONO WHAKAWA WEHEWEHE.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.
887	Tahana te Puratajaha, Turaki Maikuku, me Taruke Karoko (Wh. 491-139)	Waimarino C me D.
888	Rangiahua te Rake, Te Tahua Piki (Wh. 491-141) ..	Waimarino C me D.

KOOTI WHENUA MAORI KI KIHIPANE A TE 18 O NGA RA O TIHEMA, 1911.

Tari Kooti Whenua Maori, Kihipane.

HE pannia anga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti Whenua Maori ki Kihipane a te 18 o nga ra o Tihema, 1911, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o nga tono e mau i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ki te kore te Kooti e tu a taua ra ka tu a muri tata atu ina watea i etahi atu o ona raruraru.

I tuhia i tenei te 5 o nga ra o Tihema, 1911.

Na HERORA KAA, Kai-rehita.

[Kihipane, 1911-42.]

KUPU APITI.

TONO WHAKATU KAI-KIWHI KI NGA PAANGA WHENUA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Tangata kua mate.
793	Te Kauna Paratene	Puketapu E	Harata (Hariata) Wahapeka.

KOOTI WHENUA MAORI KI INVERCARGILL A TE 20 O NGA RA O TIHEMA, 1911.

Tari Kooti Whenua Maori, Poneke.

HE patuitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti Whenua Maori ki Invercargill a te 20 o nga ra o Tihema, 1911, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o nga tono e mau i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ki te kore te Kooti e tu a taua ra ka tu a muri tata atu ina watea i etahi atu o ona raruraru.

I tuhia i tenei te 12 o nga ra o Tihema, 1911.
[Poneke, 1911-63.]

Na TE WARAHİ, Kai-rehita.

KUPU APITI.

TONO KIA WHAKATUTURUTIA NGA TUKUNGA WHENUA.

Nama.	Te Ahua o te Tuku.	Te ra i Hainatia ai.	Te Ingoa o te Whenua.	Nga Ingoa o nga Tangata e whai Tikanga ana ki tauawhakahaeoronga.
128	He hoko (1911-166) ..	7 Hurae, 1907 ..	Tekiona 9 me 13, James Wixon ki a David Fairweather. Poraka 22, Invercar-	
129	He hoko (1911-167) ..	15 Hepetema, 1911 ..	Gill Hundred Tekiona, 2A Longwood	George Pauli ki a Annie Mercy Concher.

TONO WHAKATU KAI-KIWHI KI NGA PAANGA WHENUA.

Nama.	Kai-tono.	Te Ingoa o te Whenua.	Te Tangata kua mate.
130	Mere Potiki me etahi atu (Ot. 49-47, 1/11) ..	Tautuku, Poraka X, Tekiona 1 ..	Alice Cameron.
131	Mere Potiki me e'ahi atu (Ot. 49-49, 1/11) ..	Tautuku, Poraka X, Tekiona 1 ..	Amelia Cameron.
132	Mere Potiki me etahi atu (Ot. 49-45, 1/11) ..	Tautuku, Poraka X, Tekiona 1 ..	Charles Cameron.
133	Charles Murphy (S. 1-185, 1/2) ..	Aparima, Tekiona 69 ..	George Uera.
134	Mere Potiki me etahi atu (Ot. 49-51, 1/11) ..	Tautuku, Poraka X, Tekiona 1 ..	Hugh Cameron.
135	George Ryan	Anakakihii ..	Kararaene Raeana.
136	George Ryan (Ot. 19-177, 1/37) ..	Otakou Heads B, Tekiona 15B ..	Kararaene Raeana.
137	George Ryan (Ot. 19-181, 1/37) ..	Otakou Heads B, Tekiona 20 ..	Kararaene Raeana.
138	George Ryan (Ot. 19-179, 1/37) ..	Otakou Heads B, Tekiona 21 ..	Kararaene Raeana.
139	George Ryan (Ot. 31-129, 1/25) ..	Tautuku A ..	Kararaene Raeana.
140	George Ryan (S. 59-241, 1/10) ..	Waiau, Poraka 4, Tekiona 14 ..	Kararaene Raeana.
141	Thomas Brown (Ot. 49-53, 1/11) ..	Tautuku, Poraka X, Tekiona 3 ..	Maggie Davis.
142	Caroline Pratt (West. 5-63, 1/134)	Kawatiri	Taare Parata.

WHAKAHAERE WHENUA MAORI.

Whenua Muori ka Hokona i runga i te Akihana e Tuwhera ana ki te Katoa.

Tari o te Poari Whenua Maori o te Takiwa o Tairawhiti, 28 o Noema, 1911.

HE whakaaturanga tenei ko te Poari Whenua Maori o te Takiwa o Tairawhiti i runga i nga tikanga o Wahi XVIII o te Ture Whenua Maori, 1909, a i runga hoki i tona tuunga hei kai-whakahaere mo nga tangata no ratou nga Poraka o Waihua Nama 1B me Waihua Nama 2B, tenei ka pannu ko nga whenua e huaina i raro nei ka tukua ki te hoko i runga i te akihana e tuwhera ana ki te katoa, e toru nga rota, a kua hoatu ma te New Zealand Loan and Mercantile Agency Company (Limited) e tuku ki te makete ki Wairoa, Haaki Pei, i te 2 o nga haora i te awatea, a te

TAITE, TE 25 O HANUERE, 1912,
i raro i nga tikanga o te Ture Whenua Maori, 1909.

TAKIWA WHENUA O HAAKI PEI.—TAKIWA RURI O WAIHUA.

Rota.	Nga Eka.	Karaahi.	Te Utu mo te Eka e Whakaaria ana.
1 (Tekiona A	E. R. P. 482 0 0	Tuatoru ..	£ s. d. 3 10 0
(Tekiona B	905 0 38	Tuarua ..	3 10 0
2	1,068 2 0	Tuarua ..	4 0 0

Ka whakakotahitia a Tekiona A me B, a ka hokona toputia.

2 752 0 8 Tuarua .. 4 0 0

Hei mobiotanga mo te katoa i panuitia ai nga whenua e mau i runga nei, otira ko te mea tika me haere nga tangata e hihiha ana ki te hoko i aua whenua kia kite i nga rota me nga tekiona, ma ia tangata tonu e titiro te ahua.

Ko nga kape o nga rekureihana me era atu whakamararoma katoa me tiki atu i te tari o te Hekeretari mo nga Mea Maori, Poneke, i te tari ranei o te Poari Whenua Maori o te Takiwa o Tairawhiti, Kihipane.

R. N. JONES,
Perehitini o te Poari Whenua Maori o te
Takiwa o Tairawhiti.

Ture Whenua Maori, 1909.—Tuunga Kooti kua Whakanukuhia.

Tari o te Kooti Whenua Maori,
Akarana, 14 o Tihema, 1911.

HE whakaaturanga tenei ko te tuunga o te Kooti Whenua Maori i panuitia nei kia tu ki Ahipara a te 15 o nga ra o Hanuere, 1912, kua nukuhia ki te 19 o Pepueie, 1912, tu ai ki taua ainga nei ano.

E. P. AARA,
Kai-rehita.

PANUITANGA.

POUTAPETA PEEKE TIAKI MONI.

ETUWHERA ana i ia ra he Peeke Tiaki Moni i te nuinga o nga Poutapeta Whakaputa Ota Moni i Niu Tiren, hei tango moni a hei whakaputa moni hoki i roto i nga haora e whakahaerea ana nga mahi ota moni.

2. Ka hoatu he initareti mo nga moni e tukua ana ki aua preeke, ara e £3 10s. mo ia rau pauna i ia tau ki ia

kai-tuku kaore nei ana moni i tuku ai ki reira i nui atu i te £300, engari ka hoki iho te initareti ki to £3 mo ia rau pauna i ia tau mo nga moni i nuku atu i te £300. E £600 te mutunga mai o te rahi o nga moni e whakaaetia kia whiwhi initareti.

3. Ko te Kawanatanga hei punga mo nga moni a nga kai-tuku moni ki aua preeke, na reira kaore e kore te tere tonu o te whakaputa mai ano o aua moni ina tonoa a muri atu.

4. Kia kotahi tonu te kaute a te kai-tuku moni e whakatuwhera ki tona ingoa ake.

5. Ko nga ingoa o nga kai-tuku moni ki te Poutapeta Peeke Tiaki Moni me te rahi o a ratou moni i tuku ai ki reira e kore rawa e whakina.

6. Ka ahei te kai-tuku moni ki tetahi o nga Poutapeta Peeke Tiaki Moni ki te tuku moni ki tetahi atu o nga preeke pera o roto o te takiwa poutapeta kotahi, ki te tuku moni ranei ki tetahi atu preeke pera kei roto i tetahi atu takiwa poutapeta ke atu i te mea i whakatuwheratia ra e ia ki reira tana kaute, engari i raro anake i nga tikanga e whai ake nei:

(a.) Kua toru marama te kaute (matua) e tuwhera ana.

(b.) Ko te roa o te wa e whakaaetia hei tukunga moni atu ki tetahi atu takiwa poutapeta i te mea kua tuwhera ra ki reira te kaute, ka whakapotongia kia toru marama, timata atu i te ra i tukua atu ai te moni tuatahi, a ina pau taua wa (ara taua toru marama) kaore e whakaaetia kia tukua atu ano etahi atu moni ki taua takiwa poutapeta kia pau ra ano etahi atu marama e toru, haunga ia ki te whakawhitiria te kaute (matua) ki taua takiwa poutapeta. Otira ka ahei te kai-tuku ki te tuku moni atu ki etahi atu takiwa poutapeta, engari ka manu tonu te tikanga kua whakaritea ake nei, ara kia toru marama i te tuatahi te wa e whakaaetia hei tukunga moni atu ki reira, a kia toru marama hoki te wa whakataanga o te tuku moni i waengnui o ia o aua takiwa toru marama ra.

7. Ko te kai-tuku moni kua tae ki te toru marama e tuwhera ana tana kaute i roto i te Poutapeta Peeke Tiaki Moni o Niu Tiren ka ahei tana kaute te whakawhitiria ki te Poutapeta Peeke Tiaki Moni o Ingangangi, a ko te kai-tuku moni ki te Poutapeta Peeke o Ingangangi, mehemea kua toru marama tana kaute e tuwhera ana ki reira, ka ahei hoki tana kaute te whakawhitiria ki te Poutapeta Peeke Tiaki Moni o Niu Tiren.

Ko runga o te moni (hui atu ki ona initareti) e ahei te whakawhitiria i Niu Tiren hei whawhao ki tetahi kaute Peeke Tiaki Moni kaua e nui atu i te £200. Ko nga moni i hipu atu (i taua £200) ka ahei ano hoki te whakawhitiria, mehemea (ina whiti) ka herea ki nga punga moni a te Kawanaatanga o Ingangangi, engari ko taua moni kaua e nui atu i te £500 ina hora atu nga moni utu komihana ki te moni tinana.

Ko nga ahua (forms) o nga pukapuka whakawhitiria me nga whakamararoma katoa mo tana mahi ka taea te tiki atu i tetahi o nga Poutapeta Peeke Tiaki Moni o Niu Tiren.

8. Ka ahei te kai-tuku moni ki te tiki atu i ana moni i te Poutapeta Peeke tata ki a ia o roto i te takiwa poutapeta kei reira tana kaute e takoto ana, ki te tiki atu ranei i era atu preeke o roto i tetahi atu takiwa poutapeta, engari me whakaritea e ia nga ritenga i whakatakotoria ai nga moni (*Tirohia a tekiona 6*).

Ka taea te unu-a-waea i te moni i nga Peeke Tiaki Moni (mehemea he Tari Waea kei reira) o roto i te takiwa poutapeta kei reira te kaute e takoto ana, engari me hoatu he hikipene hei utu mo te waea atu ki, me te whakahoki mai a, te Tari Upoko o taua takiwa. Ka taea nga unu-a-waea te tuku "urgent," engari ki te peratia me tapiri atu ano tetahi hikipene hei utu.

Ka taea he moni te unu "by return post" ki te hoatu te utu o te waea pera atu ki te tari upoko o te takiwa. Ka tukua atu ki te Poutapeta te warati hei whakaputa i nga moni (a ka takoto i reira tae noa ki te ra e tikina atu ai) haunga ia ki te rereke nga tohutohu i roto i te waea unu i nga moni.

9. Ka ahei nga wahine marena ki te tuku moni ki nga Poutapeta Peeke Tiaki Moni, a ko nga moni i tukua peratia e aua wahine, i tukua ranei e tetahi wahine engari

KO TE KAHITI O NIU TIRENI.

no muri mai ka marena ia, ka kiia he taonga wehe aua moni no taua wahine, a taea noatia te wa e whakaaturia ai ki te Pohimahita Tianara tetahi take tika e whakarereketia ai te tikanga.

10. Ka ahei te tuku moni e, mo te taha ranei ki, nga tamariki kaore ano i rite nga tau ki te Peeke Tiaki Moni. Ko nga kai-tuku moni kua nuku atu i te whitu tau te pakeke ka kiia kua rite nga tau o era; engari ko nga tamariki kei raro iho i te whitu tau te pakeke kaore e tukua kia unu i a ratou moni kia eke ra ano ki te whitu tau te pakeke katahi ka whakaetia kia pera, haunga ia ki te tupono ki tetahi tino take tika.

11. Ko nga Ropu Hoahoa (Friendly Societies), kua ata whakamanaia e te Kai-rehita mo nga Ropu Hoahoa, hui atu ki nga Uniana Kai-mahi (Trades Unions) kua ata rehitatia, ka ahei ki te tuku i a ratou moni ki te Poutapeta Tiaki Moni, kaore e araitia te rahi; engari me matua tuku atu tetahi kape o o ratou ruuri ki te Tumuaki (Controller), Tari o te Peeke, Tiaki Moni, Tianara Poutapeta, Poneke.

12. Ko nga Ropu mo nga Mahi Atawhai me nga Mahi Tiaki Rawa (Charitable and Provident Societies), ina ata whakamanaia ki te pora, ka ahei ki te tuku i a ratou moni ki te Poutapeta Peeke Tiaki Moni, engari me matua tuku atu he kape o te pukapuka whakamana i a ratou (charter) me o ratou ruuri ki te Tumuaki (Controller).

13. Ka ahei te tuku atu ki te Poutapeta Peeke Tiaki Moni i nga moni a nga Volunteer Fire Brigades, Public Libraries, Mechanics' Institutes, Agricultural and Pastoral Associations, Church Mission Societies, Domain Boards, Cemetery Boards, Recreation Association or Club, and Religious Societies, engari ko nga tono me nga kape o nga ruuri (mehemea he pera) me matua tuku atu ki te Tumuaki (Controller) o te Tari o te Peeke Tiaki Moni, Tianara Poutapeta, Poneke.

14. Ka ahei nga Poari Kura me uga Komiti Kura i whakaturia i raro i te Ture mo nga Kura ki te tuku moni (ki taua peeke); engari e taea ai aua moni te unu ma runga anake i te tono me te riliiti a te Kai-tiaki Moni (Treasurer) me tetahi mema kotahi, tokomaha atu ranei, o te Poari o te Komiti ranei i runga i ta te Poari i ta te Komiti ranei i whakahau ai.

15. Ka ahei te whakatuwhera Kaute Huihui (Joint Accounts) ma raua ma ratou ranei e nga tangata tokorua tokomaha atu rapei, mehemea kaore e noho mai ana i taua wa he kaute huihui, takitahi ranei, ma raua ma ratou ranei (i roto i te Peeke Tiaki Moni).

16. Kaute Tiaki (Trust Accounts) : Ka ahei te Kai-tiaki o tetahi tangata ki te whawhao i te moni a taua tangata, a ki te whakanoho i taua moni, ki o raua ingoa tahi ko taua tangata.

Ka ahei te tangata ki te tu hei kai-tiaki *mo nga kaute maha noa atu* ahakoa he kaute tana kei tona ingoa ake i reira i taua wa.

17. Ko nga tono katoa e pa ana ki te mahi a te Poutapeta Peeke Tiaki Moni, me nga utu mo aua tono, ka haere noa atu i roto i te meera kaore e tonoa kia utu pane-kingi.

18. Mehemea tena ano etahi atu whakamaramatanga e hiahia ana, ka taea te tono atu ki nga Poutapeta whakahaere i nga mahi a te Peeke Tiaki Moni, me tono ranei ki te Tumuaki, Tari Tiaki Moni, Poutapeta Tianara, Poneke.

D. ROBERTSON,
Hekeretari.

Poutapeta Tianara,
Poneke, 4 Hurae, 1910.

PANUITANGA.

HE whakaatu tenei kua oti te perehi ki te reo Maori o te Ture Whenua Maori, 1909; o nga Rekureihana i raro i taua Ture; o nga Ruuri o te Kooti Whenua Maori; o te Ota Kaunihera whakatakoto i nga rohe o nga Takiwa mo nga Poari Whenua Maori; o te Ota Kaunihera whakatau i uga mana me nga mahi ma nga Komihana o te Kooti Whenua Maori; me te mapi whakaatu i nga rohe o nga Takiwa Poari Whenua Maori. Kua oti aua mea katoa te whakarapopoto ki roto ki te kawa kotahi, ara pukapuka kotahi.—

Ko te utu mo taua pukapuka koia tenei,—

Mehemea he ngohengoha te kawa 7s. 6d.

Mehemea he papa maro te kawa 12s. 6d.

Ko nga ota, me nga moni hei hoko i tana pukapuka, me tuku mai ki te :

KAI-TA A TE KAWANATANGA, PONEKE.

Tari o te Kai-ta a te Kawanatanga Poneke, 6 o Oketopa, 1910.